

УДК 352.07:342.553(477)

Кубай Тарас Євгенович

юрисконсуьлт Брюховицької селищної ради,
здобувач Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентіві України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглядаються концептуальні засади муніципального управління в умовах розвинутого демократичного врядування. Виявлено низьку ефективність функціонування органів місцевого самоврядування в Україні. Пропонується оптимізувати ситуацію через формування громадянського суспільства, адміністративно-територіальну реформу, інституційне підсилення органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: місьцеве самоврядування, адміністративно-територіальна реформа, територіальна громада, місьцева демократія

Кубай Т. Е. Актуальные проблемы становления системы местного самоуправления в Украине

Аннотация. Рассматриваются концептуальные принципы муниципального управления в условиях развитого демократического самоуправления. Выявлена низкая эффективность функционирования органов местного самоуправления в Украине. Предлагается оптимизировать ситуацию путем формирования гражданского общества, административно-территориальной реформы, институционального усиления органов местного самоуправления.

Ключевые слова: местное самоуправление, административно-территориальная реформа, территориальная община, местная демократия

Kubay T. Y. Actual problems of the local government system formation in Ukraine

Annotation. Conceptual framework for municipal government in a developed democratic self-government were considered. It was revealed low efficiency of the local government in Ukraine. We proposed to optimize the situation by formation of civil society, administrative-territorial reform, institutional strengthening of local governments.

Keywords: local government, administrative-territorial reform, territorial community, local democracy

Постановка проблеми у загальному вигляді. Становлення України як суверенної, незалежної, демократичної та соціальної держави зумовлює потребу суттєво підвищити роль системи місцевого самоврядування як важливого механізму зростання ефективності територіального управління, зокрема через раціональне нормативно-правове, організаційне та матеріально-ресурсне забезпечення. Устроєва трансформація України, що

передбачає перехід від тоталітаризму до демократії, відзначається надмірною тривалістю, незавершеністю та нелінійністю. Революція Гідності стала черговим ключовим моментом, що підтвердив суспільний запит на кардинальні демократичні зміни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, що тією чи іншою мірою розробляли питання становлення та розвитку вітчизняної системи місцевого самоврядування на загальнотеоретичному рівні, доцільно відзначити П. Ворону, А. Газаряна, Я. Жовнірчика, В. Кравченка, В. Куйбіду, О. Коротич, О. Кучабського, М. Лесечка, І. Лопушинського, Ю. Наврузова, В. Новик, Л. Оленковську, Ю. Панейка, В. Пархоменка, Р. Плюща, С. Саханенка, В. Яцубу та інших. Сьогодні в науковій літературі питання нормативно-правового врегулювання проблематики місцевого самоврядування порушуються в працях відомих учених, економістів і практиків. Ці проблеми досліджували, зокрема, О. Батанов, О. Бедний, М. Гірняк, В. Кампо, Ю. Ключковський та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас названі дослідники по суті комплексно не розкривають причини недієздатності системи вітчизняного місцевого самоврядування і не пропонують прийнятних варіантів підвищення її ефективності в контексті дослідження передових держав Центральної та Східної Європи.

Формулювання цілей статті. Основним завданням цієї статті є дослідження вітчизняної системи місцевого самоврядування з метою дальшого обґрунтування управлінсько-правових механізмів муніципального реформування в Україні на основі передового зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Розвиток місцевого самоврядування в Україні розглядається як чинник підвищення ефективності територіального управління через активізацію соціальної активності населення на рівні конкретних поселень. О. Кучабський розглядає

самоврядування як історичну форму організації влади, притаманну для соціальних систем, здатних до самоорганізації [1, с. 290]. У контексті України йдеться про залучення потенціалу самоорганізації населення до вирішення проблем місцевого значення. На думку А. Газаряна, «самоорганізація громадян для вирішення їх власних проблем – ключовий момент у розумінні демократії взагалі» [2, с. 42].

Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування є чинником демократизації суспільних відносин, ознакою демократичної правової державності. У зв'язку з цим проблеми становлення місцевого самоврядування в Україні та загальний рівень його інституціоналізації можуть бути індикатором наближення нашої держави до європейських стандартів управління.

Актуальність проблеми самоорганізації та самоврядування населення України викликана низкою питань внутрішнього та зовнішнього характеру. До перших належать ті, що пов'язані з формуванням інституту, системи та конкретних механізмів місцевого самоврядування. Цей процес в Україні ускладнився низкою економічних, фінансових, соціальних і політичних проблем. Зокрема, надто тривалим виявився процес переходу до ринкових умов, простежується незбалансованість місцевих бюджетів та обмеженість їх прибуткової бази, мав місце також розпад наявної соціальної інфраструктури та різке зниження рівня життя населення, а також падіння довіри населення до інститутів влади.

Стан справ із розвитком місцевого самоврядування в Україні ускладнювався ще й відсутністю історичного досвіду місцевої демократії. Слід погодитися з Т. Качмарек, що в соціалістичних країнах не існувало місцевого самоврядування як такого [3, с. 161]. На переконання В. Куйбіди, основоположним при формуванні системи органів радянської влади був принцип «демократичного централізму» [4, с. 82]. Після розпаду світової комуністичної системи та здобуття Україною державної

незалежності виникли передумови для демократизації системи організації влади, а відповідно й утвердження інституту місцевого самоврядування в його сучасному розумінні.

Ситуація з утвердженням місцевого самоврядування ускладнюється також тим, що у світі не існує універсальної його моделі. Варто погодитися з Ю. Панейком, що «самоврядування не може спиратися в кожній державі на ідентичні основи; навпаки, воно одержує в кожній державі, відповідно до її устрою, відмінну, специфічну правну форму» [5, с. 8]. Таким чином, кожна держава змушена формувати таку систему місцевого самоврядування, яка б, з одного боку, віддзеркалювала основні принципи місцевої демократії, а з іншого – урахувала історичні традиції та реалії конкретної держави.

В Україні принципи місцевого самоврядування в його сучасному розумінні конституційно було закладено 1996 року [6]. Ці принципи багато в чому відповідають Європейській Хартії про місцеве самоврядування, адже первинним його суб'єктом проголошено не адміністративно-територіальну одиницю, а територіальну громаду [7, с. 3]. Поряд із цим визначення територіальної громади в Україні все ж входить у певну суперечність з Європейською Хартією. У випадку України це стосується питання визначення суб'єкта здійснення місцевого самоврядування, який би мав нести відповідальність за стан реалізації прав і свобод на місцевому рівні. Власне, конституційне визначення територіальної громади як єдиного первинного суб'єкта самоврядування в Україні входить у суперечність зі статтею 3 Європейської Хартії, де таким суб'єктом визначено органи місцевого самоврядування [8, с. 141].

Незважаючи на тривалий період існування політично-правових гарантій функціонування місцевого самоврядування в Україні, його практична реалізація залишається проблематичною. Хоча в Конституції України закладено основи для розвитку місцевого самоврядування, однак

практично його функціонування гальмується низкою труднощів, пов'язаних із неоднозначно визначеними повноваженнями та браком джерел фінансування [9, р. 24].

Серед основних причин слабкості інституту місцевого самоврядування в Україні прийнято вважати критичну соціальну пасивність жителів конкретних територіальних громад. На думку Т. Нагалевського, найголовнішою причиною відсутності реального самоврядування є відсутність в Україні громадянського суспільства, адже саме воно є базою для самоврядування і загалом публічної політики [10, с. 73]. В. Куйбіда додає, що інститут місцевого самоврядування залишається незрозумілим для широких верств населення України [11, с. 153]. О. Коротич виокремлює дві основні проблеми, що унеможливають реалізацію місцевого самоврядування на базовому рівні в Україні: «відсутність бажання громадян брати активну участь в управлінні територією, де вони мешкають, та вкрай недостатнє фінансове забезпечення реалізації самоврядних повноважень» [12, с. 167]. За визначенням О. Батанова, у муніципальному житті України територіальні громади існують лише де-юре [13, с. 93].

Фактично усвідомлення муніципальних прав і свобод, спроможності своїми діями набувати та реалізувати їх у реальному житті у місцевих жителів відсутнє. На переконання В. Пархоменка, територіальні громади України ще не усвідомили себе в ролі суб'єкта місцевого самоврядування. Вони не виявляють належного інтересу до виборів місцевих рад, до участі в їх роботі. Громадян практично не цікавлять питання місцевого бюджету. Вони ухиляються від сплати податків і платежів за одержувані комунальні послуги, недбало ставляться до комунального майна, що перебуває у їхній спільній корпоративній власності [14, с. 8].

Українські поселення в сучасних умовах можна кваліфікувати насамперед як місця проживання людей, а не територіальні громади. На

думку Т. Ковальчука та С. Тулуба, «в свідомості українців родина (сім'я, рід) є одночасно первинною, основною і завершальною ланкою суспільної організації, а всі інші – село (місто), район, область і держава в цілому мають значення лише як місце проживання. На такому менталітеті прекрасно утримувалася централістська споруда «розвинутого соціалізму», але не приживається прозахідна система муніципального самоврядування» [15, с. 11]. Через це, на нашу думку, більшість муніципальних одиниць залишаються недієздатними. Успіхи політичної, адміністративної, економічної, соціальної та бюджетної реформ в Україні значною мірою залежатимуть від реорганізації системи місцевого самоврядування. У цьому контексті слід створити ефективну систему делегування управлінських повноважень за принципом субсидіарності.

Ускладнює самоорганізацію населення в межах адміністративно-територіальних одиниць України нераціональна система територіальної основи місцевого самоврядування. Принциповим завданням держави має бути формування такої конфігурації адміністративно-територіальних одиниць, яка б максимально сприяла формуванню інтегрованих і соціально-активних територіальних громад.

Попри те що система адміністративно-територіального устрою України, яка сформувалася за часів радянського тоталітарного минулого, не ставила за мету стимулювання територіальної самоорганізації населення, сама концептуально-юридична основа була значною мірою невизначеною та в багатьох випадках неврегульованою. На переконання В. Новик, «на сьогодні в Україні територіальні межі та юрисдикція територіальних громад і органів місцевого самоврядування законодавчо не визначені» [16, с. 47].

Специфічною рисою системи місцевого самоврядування в Україні є невиправдано сильне втручання державної адміністрації в діяльність самоврядних органів. Результативність такого втручання забезпечується

жорстко централізованою бюджетною системою. Українські науковці стверджують, що «в результаті застосування чинної схеми міжбюджетних трансфертів складається ситуація, коли органи місцевого самоврядування позбавлені можливості самостійно вирішувати власні проблеми: одні через залежність від дотацій, інші через те, що зайві кошти вилучаються» [17, с. 30]. Отже, в сучасних українських реаліях для муніципалітетів вигіднішим є залишатися реципієнтом, ніж переходити у розряд бюджетних донорів.

Гострою проблемою для українського місцевого самоврядування залишається роль органів місцевого самоврядування в реалізації інтересів відповідних територіальних громад. Як відзначає О. Батанов, «функції органів місцевого самоврядування мають другорядний характер щодо функцій територіальних громад» [18, с. 23]. Таким чином, в ідеальному плані органу місцевого самоврядування належить лише другорядна роль виконавця потреб конкретної територіальної громади.

Натомість в Україні характерною рисою місцевої демократії стала узурпація влади з боку місцевих псевдоеліт. Посилює негативні наслідки цього процесу зауважена М. Лесечком та А. Чемерисом обставина, що «при молодому і недосконалому місцевому самоврядуванні спостерігається гіперболізація ролі управлінських структур» [19, с. 98]. Ця патологія призводить до парадоксальних ситуацій, коли, на думку Я. Жовнірчика, «органи місцевого самоврядування... часто проявляють ворожість щодо намагань громадян активно відстоювати власні права» [20, с. 234]. С. Саханенко зауважив, що для міських політичних еліт, «крім політичних, соціальних, економічних та ідеологічних зв'язків, у більшій мірі, чим для центральних еліт, характерні земляцькі або кланові відносини» [21, с. 136].

Надзвичайно гострою проблемою для України є рівень професійної кваліфікації службовців органів місцевого самоврядування. На думку

Я. Бережницького, «ступінь розвитку територіальних громад пов'язаний з наявністю кваліфікованих працівників в органах місцевого самоврядування» [22]. Інституційна слабкість місцевого самоврядування в Україні доповнюється також суттєвими прогалинами в кадровому забезпеченні його виконавчих органів, а питанням кадрового забезпечення місцевого самоврядування надається не першорядна увага.

Вихід зі складного становища, у якому перебуває місьцеве самоврядування в Україні, вимагає вжиття низки кардинальних заходів у декількох стратегічних напрямках. Зокрема, по-перше, ідеться про активізацію соціальної активності населення в межах територіальних громад, по-друге – про реорганізацію адміністративно-територіального устрою з метою формування сприятливої територіальної основи природної самоорганізації населення, по-третє – зміцнення взаємозв'язку органів місцевого самоврядування з відповідними територіальними громадами.

Підвищення соціальної активності населення в сучасних українських умовах залишається ключовим завданням. У цьому контексті важливим є створення сприятливих умов для формування дієздатних територіальних громад. Як відзначає Ю. Наврузов, лише за умов узгодженості, гармонійності суспільних та індивідуальних потреб та інтересів, «громада як спільність людей, соціальна структура має можливість (і право!) на своє існування» [23, с. 279].

Важливим елементом політики стимулювання соціальної активності громадян є підтримка соціального капіталу. Серед українських науковців не виникає сумніву, що підвищення ролі місцевого самоврядування передбачає наявність свідомих, незалежних, заможних громадян. В Україні з її тоталітарним минулим, що впродовж багатьох десятиліть принижувало гідність людини, і дуже низьким рівнем життя говорити про наявність такого носія місцевої демократії занадто рано [24, с. 119-120].

Доцільність реорганізації адміністративно-територіального устрою в інтересах розвитку місцевого самоврядування продиктована декількома аргументами. Зокрема, ідеться про формування такої мережі адміністративно-територіальних одиниць, яка б відкривала можливість для формування природних і дієздатних територіальних колективів. У цьому контексті муніципальне та адміністративно-територіальне реформування в Україні розглядаються сукупно та нерозривно одне від іншого. Як зауважили М. Оніщук та В. Кампо, «будь-яка радикальна зміна адміністративно-територіального устрою (укрупнення – розукрупнення адміністративно-територіальних одиниць) так чи інакше може позначатися на місцевому самоврядуванні» [25, с. 18-19].

Більш дискусійним залишається питання масштабів очікуваних адміністративно-територіальних перетворень. Один із підходів передбачає фундаментальну адміністративно-територіальну реорганізацію на різних ієрархічних рівнях – від локального до регіонального. Більш виважений підхід пропонує зосередитися виключно на реформі локального рівня адміністративно-територіального устрою, що дозволило б створити сприятливі умови для утвердження реального самоврядування лише на місцевому рівні. У цьому контексті слухним слід вважати застереження Ю. Ключковського: «Формування самоврядності водночас на кількох рівнях дуже проблематичне». На думку науковця, «Україні потрібно повернутися до природного еволюційного шляху розвитку європейських держав на більш ранній стадії – унітарної централізованої демократичної держави з самоврядуванням лише на одному (комунальному) рівні – територіальній громаді міста, села, селища» [26, с. 201].

Наголошується також на демократизмі адміністративно-територіальних перетворень. Т. Ковальчук і С. Тулуб пропонують застосовувати виключно демократичний механізм майбутньої адміністративно-територіальної реформи в контексті завдань

муниципального управління. На їх переконання важливо, щоб право на створення власного самоврядного органу в населеному пункті безумовно забезпечувалося для будь-якого його розміру, і об'єднання відбувалося виключно на добровільних засадах. Асоціація населених пунктів не набуває більших прав, ніж передбачено законом для первинної ланки. Можна передбачити, що певна кількість сіл створюватимуть подібну асоціацію для реалізації лише деяких завдань – наприклад, для утримання спільних медичних чи загальноосвітніх закладів. Подібні рішення не повинні йти згори, а навпаки – народжуватися з ініціативи самих первинних ланок [27, с. 12].

Інституційне підсилення органів місцевого самоврядування мало б стати заключним кроком створення в Україні повноцінного місцевого самоврядування. На переконання О. Башняка, головною передумовою реформування системи місцевого самоврядування в Україні є спроможність місцевої влади ефективно реалізовувати зростаючу кількість повноважень, що передається їм органами виконавчої влади з метою надання більш якісних послуг населенню [28, с. 45-49].

Висновки з даного дослідження. Установлено, що в сучасних вітчизняних реаліях актуалізується проблематика основних засад становлення, розвитку та функціонування місцевого самоврядування, що формується в системі координат «демократична держава – місьцеве самоврядування – територіальна громада – громадянин, як член територіальної громади». На сьогодні система місцевого самоврядування в Україні не набула ознак європейського зразка. В основі недієздатності вітчизняної системи місцевого самоврядування перебуває, з одного боку, патерналізм населення, а з іншого – узурпація влади на місцях. Попередні спроби реформування системи місцевого самоврядування в Україні не були вдалими, оскільки не передбачали ключової ролі громадськості в організації життя населення на місцях. Унаслідок цього ефективність

функціонування органів місцевого самоврядування залишається низькою. Оптимізація ситуації можлива завдяки заходам щодо активізації формування громадянського суспільства, адміністративно-територіальної реформи, інституційного підсилення органів місцевого самоврядування як представника інтересів відповідних територіальних громад тощо.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому плануємо дослідити ресурси та механізми активного залучення громадян до реалізації місцевої політики. З цією метою доцільно проаналізувати досвід такої практики тих держав Центрально-Східної Європи, які здійснили успішну трансформацію від тоталітаризму до демократії. За більшістю суспільно-політичних, соціально-економічних і географічних параметрів таким взірцем для України могла б стати Польща.

Список використаних джерел:

1. Кучабський О. Г. Шляхи підвищення ефективності державного управління в контексті еволюції компонентно-функціональної структури суспільства / О. Г. Кучабський // Ефективність державного управління [Текст] : зб. наук. пр. – Вип. 14/15 / [за заг. ред. проф. В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева]. – Львів : ЛРІДУ НАДУ. – 2008. – С. 286-292.
2. Газарян А. Некоторые теоретические предпосылки и проблемы местного самоуправления в посттоталитарном обществе [Текст] / А. Газарян. – Клайпеда : Центр исследования проблем самоуправления, 1992. – С. 42-65.
3. Kaczmarek T. Struktury terytorialno-administracyjne i ich reformy w krajach europejskich [Текст] / Tomasz Kaczmarek. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe UAM, 2005. – 391 s.
4. Куйбіда В. С. Конституційно-правові проблеми міського самоврядування в Україні [Текст] / В. С. Куйбіда; [відп. ред. В. І. Чушенко]. – Львів : Літопис, 2001. – 375 с.
5. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування [Текст] / Ю. Панейко. – Мюнхен : Укр. Вільна Академія наук в Німеччині, 1963. – 194 с.
6. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. – 1996. – №30. – Ст. 141.
7. Узагальнення польського досвіду місцевого самоврядування та перспективні напрямки розвитку самоврядування в Україні [Текст] : збірник / упоряд. : Т. Шамайда, О. Дмитренко. – К. : Агентство "Україна", 2001. – 336 с.
8. Гірняк М. Європейська хартія місцевого самоврядування в правовому полі України: аналіз ситуації / М. Гірняк // Людина і політика [Текст]. – 2001. – №3. – С. 139-143.
9. Kuchabsky O. Use of Polish Experience in Reforming of the Administrative and Territorial Structure of Ukraine / Oleksandr Kuchabsky // Problems of Regional Development in Ukraine and Poland [Text] / ed. : A. Chemerys, Jan Wendt. – Lviv : LRIPA NAPA, 2006. – P. 17-26.
10. Нагалецький Т. Україна: вибір моделі розвитку самоврядування / Т. Нагалецький // Узагальнення польського досвіду місцевого самоврядування та перспективні

- напрямки розвитку самоврядування в Україні. – К.: Агентство "Україна", 2001. – С. 72-78.
11. Куйбіда В. С. Конституційно-правові проблеми міського самоврядування в Україні [Текст] / В. С. Куйбіда; [відп. ред. В. І. Чушенко]. – Львів : Літопис, 2001. – 375 с.
 12. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України [Текст] / О. Б. Коротич. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2006. – 220 с.
 13. Батанов О. Місцеві вибори та муніципальні виборчі системи в зарубіжних країнах: досвід для України / О. Батанов // Управління сучасним містом [Текст]. – 2001. – №7-9. – С. 89-95.
 14. Пархоменко В. Проблеми місцевого самоврядування в Україні 1990-х років [Текст] / В. Пархоменко ; Ін-т демократії ім. Пилипа Орлика. – К. : Вид-во в СП «Українська книга», 1999. – 252 с.
 15. Ковальчук Т. Від областей до краю. Реформа територіального устрою як необхідний крок демократичного розвитку / Т. Ковальчук, С. Тулуб // Урядовий кур'єр [Текст]. – 2002. – №181. – С. 11-12.
 16. Новик В. Сучасний стан адміністративно-територіального устрою та шляхи його вдосконалення / Валентина Новик // Вісник НАДУ [Текст]. – 2004. – №2. – С. 43-49.
 17. Політика регіонального розвитку в Україні: особливості та пріоритети [Текст] : аналіт. доп. / за ред. З. Варналія. – К. : НІСД, 2005. – 62 с.
 18. Батанов О. Функції територіальних громад як специфічних суб'єктів конституційного права / О. Батанов // Право України [Текст]. – 1998. – №8. – С. 21-24.
 19. Лесечко М. Д. Адміністративна реформа: досвід Польщі та українські реалії / М. Д. Лесечко, А. О. Чемерис // Актуальні проблеми державного управління [Текст] : наук. зб. – Вип. 4. – Одеса : ОФ УАДУ, 2001. – С. 91-105.
 20. Жовнірчик Я. Формування дієздатних і самодостатніх територіальних громад / Я. Жовнірчик // Управління сучасним містом [Текст]. – 2004. – №10-12 (16). – С. 230-236.
 21. Саханенко С. Є. Політичне управління містом в умовах самоврядування [Текст] / С. Є. Саханенко. – Одеса : Видавництво ОФ УАДУ, 2001. – 380 с.
 22. Бережницький Я. В. Правові проблеми служби в органах місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / Я. В. Бережницький // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2009. – Вип. 2. – С. 45-49. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_pr/2009_2/9.pdf
 23. Наврузов Ю. Категорія "громада" в сучасному лексиконі місцевого самоврядування / Ю. Наврузов // Збірник наукових праць УАДУ [Текст]. – Вип. 1 / [за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева]. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – С. 272-289.
 24. Адміністративно-територіальний устрій України. Шляхи реформування [Текст] / [В. Г. Яцуба, В. А. Яцок, О. Я. Матвіїшин та ін.]. – К. : [б. в.], 2008. – 366 с.
 25. Оніщук М. В. Правові засади місцевого самоврядування в Україні [Текст] / М. В. Оніщук, В. М. Кампо ; [під заг. ред. В. М. Кампо]. – К. : Освіта і культура, 1998. – 58 с.
 26. Ключковський Ю. Концепція розвитку регіонів і становлення національної держави в Україні / Ю. Ключковський // Микола Плав'юк : Україна – життя моє [Текст] : у 3 т. Т. 3 : Та долю іншу він обрав – душі неспокій : На пошану Миколи Плав'юка. [упоряд. В. Ляхощького]. – К. : [б. в.], 2002. – С. 197-202.
 27. Ковальчук Т. Від областей до краю. Реформа територіального устрою як необхідний крок демократичного розвитку / Т. Ковальчук, С. Тулуб // Урядовий кур'єр [Текст]. – 2002. – №181. – С. 11-12.
 28. Башняк О. С. Проходження державної служби в органах місцевого самоврядування України та країнах ЄС: порівняльний аспект [Електронний ресурс] / О. С. Башняк,

А. О. Башняк // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2009. – №5. – С. 45-49.

Statement of the problem. The formation of Ukraine as a sovereign, independent, democratic and social state requires to increase the role of local government as an important mechanism for increased efficiency of territorial administration, particularly through rational regulatory, organizational and logistical resources.

Urgency. The relevance of self-organization and self-government of Ukraine's population caused a number of internal and external. The former are associated with the formation of specific systems and mechanisms of local government. This process in Ukraine was complicated by a number of economic, financial, social and political problems.

The purpose of the article – national study of local government to further ground of administrative and legal structures of municipal reform in Ukraine on the basis of advanced foreign experience.

Our task was to study – to discover the causes disability system of national and local governments to offer affordable options to increase its efficiency in the context of experience of advanced countries of Central and Eastern Europe.

Summary. Local self-governments in Ukraine is considered as a factor in increasing the efficiency of territorial control through the activation of social activity rate at specific populations.

The formation and development of local government is a factor in the democratization of social relations, a sign of a democratic legal state. Local self-governments in Ukraine is complicated by the lack of historical experience of local democracy.

Among the main causes of the weakness of the Institute of Local Government in Ukraine – a critical social passivity residents of specific

communities. Complicating self-organization within administrative units Ukraine irrational system of territorial bases of local government.

Conclusion and outcomes. Way out of the situation, which is the local government in Ukraine requires taking a number of drastic measures in several strategic areas. Increasing social activity rate in modern Ukrainian conditions remains a key challenge. It is planned to explore the resources and mechanisms of active involvement of citizens in local policy implementation. For this purpose, it is advisable to review the experience of the practice of Central and Eastern Europe, particularly Poland.